

Paddling i Vänerskärgården

Inventering hösten 2010

Biosfärkontoret Ove Ringsby 2011-01 15

Inledning:

Biosfärföreningen Vänerskärgården med Kinnekulle har i samarbete med berörda kommunen, Länsstyrelsen, Friluftsrämjandet och Naturskyddsföreningarna Mariestad, Lidköping och Kinnekulle samt Kajak och fritid i Lidköping och Natur och miljöpartner, Lundsbrunn genomfört en inventering av förutsättningar och möjligheter att utveckla och förbättra förutsättningarna för paddling inom Biosfärområdet Vänerskärgården med Kinnekulle. I denna rapport redovisas inventeringen och ges förslag till åtgärder som kan stärka förutsättningarna för fler att från kanotdäcket upptäcka och utforska områdets skärgårdsmiljö utan att äventyra dess unika naturvärden.

Iläggningsplatser:

Det är önskvärt att det finns ett antal rekommenderade platser där iläggning och upptagning av kanoterna kan ske på ett enkelt och bekvämt sätt. Dessa bör markeras på kartor och ev. också förses med lämplig skylt på plats. Valet av iläggningsplatser har gjorts utifrån följande kriterier:

- Grundförutsättningen är att det finns intressanta paddelvatten i närheten av platsen.
- Platsen skall vara lätt att nå med bil.
- Det skall finnas utrymme att parkera för några (min 3) bilar.
- Iläggningsplatserna skall kunna göras från brygga i lämplig höjd eller om sådan inte finns skall det vara enkelt att från stranden komma i och ur kanoten utan säkerhetsrisker.

Utöver dessa grundkrav är det ett plus om följande funktioner också finns på platsen:

- Toalett
- Tillgång till färskvatten
- Möjlighet att deponera avfall
- Informationstavla alternativt broschyrer etc.
- Möjligheter att hyra kanoter.
- Service såsom övernattningsplatser (vandrarhem, camping e.d.), restaurang/café, butik etc.

Angöringsplatser:

På utvalda ställen längs skärgården skall utpekade lämpliga angöringsplatser markeras i informationsmaterial. Dessa kan ibland, men inte alltid, sammanfalla med iläggningsplatser. Angöringsplatserna skall väljas med utgångspunkt från följande kriterier.

- Den skall vara belägen i intressant paddelmiljö
- Platsen skall vara attraktiv ur natur och eller kultursynpunkt.
- Platser med särskilt känslig flora eller fauna skall undvikas.

Utöver dessa grundkrav är det ett plus om följande funktioner också finns på platsen:

- Övernattningsmöjlighet (Vindskydd, tält eller kommersiellt boende)
- Toalett och sopmöjlighet
- Vandringslingor och andra attraktioner i närheten.

Föreslagna lläggingsplatser:

Mariestad:

1. Svartåkraviken /Tranviken

Liten sandstrand med några p-platser som kan används för paddling mot till Kalvöarna. Privat mark. Vägen förvaltas av samfällighet. Övrig service saknas. Ett tänkbart alternativ är Tranviken på andra sidan udden

2. Skräddaretorps badplats.

Långgrund sandstrand, brygga saknas. Badplats ägs och sköts av Mariestads kommun. Privat camping i anslutning. Toaletter och sopställ och p-plats.

3. Dillö Hamn

Statlig mark. lläggning på stenigt underlag. Önskvärt med ramp eller brygga Några p-platser, ingen service i övrigt.

4. Torsö IP

Sommarcamping vid bygdegården, servicebyggnad, sopställ och bryggor. Badplats, P-plats i närheten.

5. Laxhall

Restaurang vid strandkanten, hamn och båtuthyrning, tillgång till toaletter och färskvatten. Flytbrygga saknas P-plats ca 100 meter. Ramp och/eller sandstrand för sjösättning finns, avtal med Mariestads sportfiskeklubb.

6. Sundsörns camping/brofästet

Ramp finns vid gamla färjeläget. P-plats, toaletter, sopställ, Restaurang vid brygghuset. Camping med bl.a. minizoo och övernattningsmöjligheter, vatten(?)

7. Sjötorps hamn.

lläggning vid hamnen för turer i skärgården annars ovanför slussarna för färd på Göta kanal. P-platser, pensionat, restaurang/café, butik, cykeluthyrning, kanalmuseum m.m.

8. Båthamnen Mariestad centrum

I närheten av centrum finns båthamnen med ramp, bryggor, servicebyggnad och andra faciliteter. Från segelbåtklubbens lokaler är det ca 500 meter till torget. Lämplig plats att lägga ut kanoter är vid flytbryggan intill segelbåtklubbens klubbhus. P-platser finns i området.

Götene

1. Årnäs bad o camping
Bad och campingplats med flytbryggor. P-plats, TC, färskvatten och sopställ.
2. Hönsäters hamn
Båthamn med P-platser, TC, färskvatten, sopställ. Möjlighet att nå med kollektivtrafik, Butik, bankomat, logi, café och restaurang på orten.
3. Blombergs hamn
Båthamn med WC, P-plats, sopställ, färskvatten.

Lidköping:

1. Motorbåtsklubbens hamn, Ullersund
Stor hamn med tillgång till P-platser, toalett, färskvatten(?), sopställ och sommarcafé
2. Läckö strand
Toaletter, café, badplats, P-platser, Restaurang, sopställ
övernattningsmöjligheter. Färskvatten, brygga.
3. Läckö slott/kanot center
Självklar utgångspunkt för de flesta. Här finns kanotuthyrning (Kajak och fritid) Goda P möjligheter, toaletter, sopställ, vatten, restaurang och café, campingplats Läckö slott med sommarutställningar m.m.
4. Spiken
Intressant fiskeläge med bodar restauranger, butiker, P-platser, toaletter, sopställ.
5. Hörvikens marina
Hamn med toaletter, café/mat, toaletter, sopställ, färskvatten(under hamnens öppettider)

6. Naven
Liten P-plats, bad med TC och sopställ.
7. Snickartorp (Friluftsrämjandets och Naturskyddsföreningen gård)
P-plats, rastplats, vindskydd, vandringsled till närliggande borgruin (Jarlehus), Brygga.
8. Bärstaviken/Byskog
Liten fiskehamn, skogsparkering, klippbad
Fint läge för iläggning vid en liten fiskehamn.
9. Gårdsholmen/Källstorp
P- plats. Brygga? Färskvatten? I området finns vandringsleder och vindskydd.
10. Kanotklubbens anläggning vid Lidan
Lidköpings kanotkubb har klubblokaler i Lidan strax väster om Ågårdsrodellen. Härifrån kan man göra turer långt upp i Lidan utan att behöva lyfta kanoten. Här finns uthyrningsmöjligheter och service i övrigt.

Föreslagna Angöringsplatser

Mariestad:

1. Snapen

Friluftsgård med motionsspår och strövvänlig skogsterräng. Café och badplats. Duschmöjligheter, bastu och toaletter

2. Sandviken

Badplats med vandringsslingor. Naturreservat. Toalett och sopstall finns. Ekuddens golfbana med restaurang och uthyrningsstugor i anslutning

3. Södra Onsö

Lämplig angöring i närheten av f.d. bostadshus. Onsö är naturreservat med stort mått av stillhet och ro. Vandringsslingor planeras på ön.

Badstrand finns på utsidan. Ev. kommer toaletter att ordnas. Ingen service i övrigt finns.

4. Hattarevik

Populär badplats med sandstrand och klippor. TC och sopställ.

5. Brommö

Brommö naturreservat är en bilfri ö med cykel och vandringsvägar runt ön. Mycket omtyckt utflyktsmål sommartid. Sandstränder på flera ställen. Rövarstrand och Rukehamn exempel på populära platser med viss service. Möjlighet att vada ut till Hovden från Rukehamn. Det finns många alternativa anlöpningsplatser runt ön.

6. Sandviken

Badstrand med vackert läge på norra Fågelö. Toalett, sopställ och P-Plats. Vandringsled

7. Kalvöarna

Ensliga öar med vacker skärgårdsnatur. Naturreservat. Vandrings slinga planeras Ett mindre privathus (utarrenderat) finns. Lämplig landstigningsplats vid Moviken, alternativt Kronstrands badstrand. TC.

8. Fällholmarna

Nordligaste ögruppen i Torsöarkipelagen. Vackra öar med typisk Vänerskärgårdsnatur. Naturreservat. TC. Lämplig landstigningsplats vid Aplaholmen

Götene:

1. Jutevikens badplats
Bad och campingplats med färskvatten, TC sopställ och bryggor. Trevlig skärgårdsmiljö i anslutning till platsen.
2. Björkkullsviken
Badplats med TC och sopställ. Naturreseptat Varaskogen. Intressant klippstrand med små sandstränder i båda riktningar från badplatsen.
3. Hönsäters hamn/Hällekis
Hällekis samhälle med Falkängens hantverksby och vandrarhem, utställning, café, restauranger, butik, bad, cykel och vandringsleder m.m.
4. Hällekis hamn/Kinnekulle camping
Campingområde med WC, dusch, m.m. servicebutik, logi, bad, färskvatten, vandringsleder. Restaurang ca 500 meter.
5. Blombergs hamn
Båthamn med bra service. Hemmahamn för vikingabåten Sigrid Storråda. Badplats ca 500 meter. Nära till vandringsleder.

- 12

- 5 Skeppstaviken
Ev. kommer platsen att förses med TC, bryggor, sopställ, badplats, vandringsled färdig sommaren 2011
- 6 Flarkesjön
Vandringsled planeras klar 2011, ev brygga(?) grillplats
- 7 Ullersbro, sommarcafé
- 8 Djurgårdsudde, sommarcafé
- 9 Läckö Strandgård
Toaletter, café, badplats, P-platser, Restaurang, sopställ
övernattningsmöjligheter. Vatten, brygga.
- 10 Lindholmen, Svarthallsviken
Rasta och besök Lindholms slottsruin.
- 11 Tvätthall, Svarthallsviken
Paus för besök på Stola.
- 12 Friluftsförbundet, Snickartorp
Rastplats, kanotuthyrning (Friluftsförbundet), spår av en gammal borg, Jarlehus. TC
- 13 Bärstaviken/Byskog
Liten fiskehamn, skogsparkering, klippbad
Fint läge för iläggning vid en liten fiskehamn.
- 14 Svalnäs
Badplats, toalett, sopställ, bryggor, Intressant naturreservat Hindens rev
- 15 Gårdsholmen/Källstorp
I området finns vandringsleder, övernattningsmöjlighet (vindskydd, krake planeras).
- 16 Storebergs herrgård (ej på karta)
Liten båthamn, café på sommaren

Uthyrning

Läckö:

F.n. finns ett företag, Kajak och Fritid arbetar med kanotuthyrning, gruppbokningar och andra aktiviteter knutna till paddling. Det finns också möjligheter för "prova på" aktiviteter för nybörjare. Företaget har 20 enmans, 2 tvåmans kajaker och 6 cyklar för uthyrning. Det finns även möjligheter att hyra roddbåtar. Stationen vid Läckö är öppen och bemannad dagligen under sommartid samt efter förfrågan även övriga tider under året.

Kinneulle camping

Friluftsförbundet Kinneulle har 4 kanadensare som är placerade vid Kinneulle camping. De används i första hand för föreningens egen verksamhet, men hyrs ut av campingens personal då de inte används i detta syfte. Föreningen och campingen har en överenskommelse om rutiner och ersättningar i samband med uthyrningen.

Bäcken

Missionskyrkans sommarhem Bäcken har 2 kanadensare som kan hyras under gårdens öppettider slutet av maj-mitten av augusti.

Friluftsförbundet Mariestad

Föreningen har 4 kajaker och 3 kanadensare som kan hyras då de inte används för föreningens egna behov. Kanoterna finns f.n. i anslutning till segelbåtklubbens stuga i Mariestads hamn

Torsö Bygdegård

Torsö IF/Bygdegård driver en camping vid Torsö IP. Här finns x kajak/kanadensare som kan hyras i första hand av campinggäster men även av utomstående

Lidköpings kanotcenter

Lidköpings kanotklubb har sina lokaler vid Lidan strax väster om centrum. Klubben bedriver en omfattande verksamhet och erbjuder även uthyrning av kanadensare.

Kinneulle kajak

En ny kommersiell aktör etablerades i Hällekis sommaren 2011. Diskussioner pågår också om ev. etablering i Torsö-området

Information

Tryckt material:

För paddlingsintresserade finns en guide Paddlingsleder i Mariestadstrakten framtagen av Friluftsrämjandet. Häftet beskriver ett antal utvalda paddlingsområden såsom Brommö, Mariestadssjön, Juteviken, Årnäs m.fl. Häftet finns att köpa via Främjandet eller på bokhandeln.

Nya böcker om paddlingsvatten i Vänern där detta område finns med är under utarbetande.

Kajak och fritid har en informationsfolder om beskriver företagets verksamhet och vad de kan erbjuda. Företaget ger också muntliga råd och tips till intresserade som kontaktar dem.

I turistbyråernas informationsmaterial finns mycket lite om paddling.

Webb:

Kajak och fritid har en egen hemsida med information om vad de erbjuder. På turistbyråernas hemsidor finns allmän information om Vänern och dess attraktioner samt uppgifter om att det på vissa platser är möjligt att hyra kanoter. Specifik information om paddling saknas.

Åtgärder:

Iläggningsplatser.

Det bör finnas ca 20 utpekade platser fördelade över hela området som rekommenderas som lämpliga iläggningsplatser. Dessa skall vara sanktionerade av markägare/brukare på plats. Iläggningsplatser väljs utifrån tillgänglighet och servicenivå. I något fall kan platser med låg eller ingen service pekas ut om särskilda skäl motiverar detta. Information om vilken service som finns på resp. plats skall vara tillgänglig. Valet skall göras utifrån befintliga platser och service i första hand. Endast i undantagsfall, om det finns starka skäl kan nya insatser för förbättring av servicen såsom toaletter etc. föreslås.

Angöringsplatser.

För angöringsplatserna är servicekraven inte lika stora. Här handlar det mera om att det skall finnas intressanta upplevelsemöjligheter och att de skall väljas så att onödiga störningar på djur och växtliv undviks. Det finns en strävan att turismen skall omsätta pengar i området varför det också är angeläget att välja angöringsplatser som kan stärka befintlig turistisk verksamhet i skärgården. Vid valet av angöringsplatser skall därför platser som redan har fungerande service och kommersiella förutsättningar prioriteras. En fullödig paddlingsupplevelse kräver dock också möjligheter att lägga till på mera orörda plaster utan sådana förutsättningar.

Angöringsplatser av denna karaktär bör inte pekas ut då det i sig innebär att de därmed riskerar förlora den orördhet som är grunden för valet av dem. En ökad volym paddlare kan dock innebära att vissa attraktiva platser blir mera frekvent nyttjade vilket ökar risken för nerskräpning och kan därmed medföra visst behov av insatser. Det bör därför finnas en beredskap att löpande bedöma behovet, och att göra insatser när/om så bedöms nödvändigt. En tydlig information om ansvar och skyldigheter vid vistelse i naturen är viktig för att minimera dessa risker.

Uthyrning

Kajak och fritid på Läckö är en viktig aktör för att möjliggöra ökad volym inom området. Det vore önskvärt med en likande aktör i Mariestad/Torsöområdet. Möjligen kan någon befintlig turistföretagare intresseras för att bredda sin verksamhet till att omfatta även kanotuthyrning?

Samordning av mindre uthyrare bör skapas så att det finns en samlad bild av var och hur man kan hyra kanoter i området. Friluftsförbundet Kinnekulle har i samråd med Kinnekulle camping hittat ett smart och effektivt sätt att erbjuda god service som båda parter gynnas av. Likande förfarande kan övervägas även för andra föreningar med tillgång till kanoter för uthyrning.

Information

Det saknas idag ett samlat informationsmaterial som enkel och överskådligt beskriver vilka upplevelsemöjligheter Biosfärområdet Vänerskärsgården med Kinnekulles erbjuder för paddlingsturism. För att stärka områdets förutsättningar i detta avseende är det därför mycket viktigt att det utformas sådant informationsmaterial.

Tryckt material: En enklare tryckt folder som presenterar Vänerskärsgårdens möjligheter för paddlingsturism bör skapas. Denna skall finnas på turistbyråer, vid iläggningsplatser och andra lämpliga ställen.

Webb: En portal för biosfärturism är under utarbetande. En flik under denna portal bör lyfta fram paddling. Här skall utpekade iläggningsplatser och anöringsplatser redovisas. Det skall också finnas uppgifter om uthyrning, paddlingspaket, länkar till reservatsbeskrivningar, förslag på lämpliga turer etc. Presentationen skall göras med attraktiva bilder som lockar till besök.

Här kan också redovisas några översiktliga exempel på lämpliga turer. För detaljerad information hänvisas till skrifter som finns att köpa på. Det är önskvärt att turistbyråerna och uthyrningsplatserna kan sälja sådant material.

Kollektivtrafik

I allt publikt material skall anges möjligheterna att nå resp. platser med kollektivtrafik. Särskilt viktigt är detta till platser där kanotuthyrning är möjligt

Övernattning

Förutom befintliga övernattningsställen kan det vara önskvärt att komplettera med några nya. Dessa skulle kunna utformas utifrån lokala traditioner t.ex. som Kållandskrakar på Kållandsö. De skall förslagsvis vara enkla övernattningsställen av typen täkt vindskydd, men bör utformas så att de bokas och nyttjas mot betalning. Viss service som TC, sopställ etc. fordras i så fall. Om och hur en sådan funktion skulle kunna utformas bör utredas vidare i samråd med markägare m.fl.

Kostnader

Iläggnings resp. anörings platser.

F.n. inga behov av åtgärder.

Information

Folder. Framtagning och tryck ca 20 tkr. Revidering var tredje år. Årlig kostnad ca 7 tkr

Webb. Årlig uppdatering och underhåll bör skötas av turistbyråerna inom ramen för deras ordinarie arbete. Företag och organisationer som bedriver kommersiell verksamhet inom verksamhetsområdet svarar för sin egen marknadsföring.

Foto: Biosfärkontoret s1, 18 Bo Bergman s 5, Fredrik Hedman s 3,8,10,15